СТОУС-ын тооцоолол

01 · Түрээсийн тогтмол төлбөр

Жишээ байгууллага 24 сарын турш сар бүрийн эцэст 1,200,000 төгрөг төлнө. Жилийн үр ашигт хүү 12%. Урьдчилгаа, түрээсийн урамшуулал, шууд зардал, нөхөн сэргээх үүрэг, хувьсах төлбөр байхгүй. Ашиглах эрхийн анхны үнэ нь түрээсийн өртэй тэнцүү гэсэн хязгаарлагдмал жишээ юм.

Алхам	Бодолт / үр дүн
Сарын үр ашигт хүү	(1 + 12%)^(1/12) − 1 = 0.948879293%
Анхны өрийн өнөөгийн үнэ	1,200,000 × [1 − (1 + r)^−24] / r = 25,647,872.03 ₮
Нийт төлбөр	1,200,000 × 24 = 28,800,000.00 ₮
Нийт санхүүгийн зардал	28,800,000 − 25,647,872.03 = 3,152,127.97 ₮
Сарын элэгдэл, энэ жишээнд	25,647,872.03 / 24 = 1,068,661.33 ₮

Анхны бичилт: Дт Ашиглах эрхийн хөрөнгө 25,647,872.03; Кт Түрээсийн өр 25,647,872.03. Эхний сарын хүүг эхний өр × сарын хүүгээр бодож, Дт Хүүгийн зардал; Кт Түрээсийн өр гэж бүртгэнэ. Төлөхөд Дт Түрээсийн өр 1,200,000; Кт Банк 1,200,000. Элэгдэлд Дт Элэгдлийн зардал; Кт Хуримтлагдсан элэгдэл 1,068,661.33.

Excel-ийн “Түрээс” хуудас 600 хүртэл төлөлтийн хуваарьтай. Оролтын тоогоор идэвхтэй мөрүүд бодогдоно. Вэб дээр CSV татаж болно. Жилийн нэрлэсэн хүүг 12-т хуваасан хүүтэй эндхүү үр ашигт хүүг андуурч болохгүй. 0% хүүтэй үед өнөөгийн үнэ = төлбөр × тоо.

Хэрэглэхийн өмнө гэрээ түрээс мөн эсэх, хугацаа, сунгалт, хөнгөлөлтийн хувь, төлбөрийн эхлэл/эцэс, хүлээн зөвшөөрөх чөлөөлөлтөө тусад нь тогтооно. Гэрээний өөрчлөлт, дахин хэмжилт энэ хэрэгслийн хүрээнд ороогүй.

IFRS 16 — хэмжилтийн үндэс: Албан эхийг нээх

02 · Хойшлогдсон татвар

Хөрөнгийн дансны үнэ 10,000,000, татварын суурь 8,000,000 төгрөг; түр зөрүү буцаах үед хэрэглэх жишээ хувь 10%. Татвар ногдох түр зөрүү 2,000,000; хойшлогдсон татварын өр 200,000 төгрөг. Энэ хувь нь бүх байгууллагад мөрдөх хууль ёсны хувь гэсэн утгагүй.

Тохиолдол	Түр зөрүү	10%-ийн үр дүн
Хөрөнгө: дансны үнэ 10 сая, суурь 8 сая	+2,000,000	Өр 200,000
Хөрөнгө: дансны үнэ 8 сая, суурь 10 сая	−2,000,000	Боломжит хөрөнгө 200,000
Өр төлбөр: дансны үнэ 3 сая, суурь 0	−3,000,000	Боломжит хөрөнгө 300,000
Өр төлбөр: дансны үнэ 0, суурь 3 сая	+3,000,000	Өр 300,000

Тэмдэг: хөрөнгөд дансны үнэ − татварын суурь; өр төлбөрт татварын суурь − дансны үнэ. Эерэг үр дүн татвар ногдох, сөрөг нь хасагдах түр зөрүүг заана. Хасагдах зөрүүг хувиар үржүүлсэн дүн нь хүлээн зөвшөөрөх боломжит хөрөнгө; автоматаар тайланд хүлээн зөвшөөрөх дүн биш.

Үндсэн жишээний бичилт: тухайн түр зөрүүний татварын нөлөөг ашиг, алдагдалд бүртгэх нөхцөлд Дт Хойшлогдсон татварын зардал 200,000; Кт Хойшлогдсон татварын өр 200,000. Анх OCI эсвэл өмчид бүртгэсэн гүйлгээний татварын нөлөөний ангилал өөр байж болно.

Excel-ийн DTA шалгуурын оролт анх 0 байна. Ирээдүйн татвар ногдох ашгийн магадлал болон стандартын бусад шалгуурыг баримтаар үнэлсний дараа 1 болгоно. Вэб хувилбарт ижил зориулалттай сонголт бий. 200,000 боломжит хөрөнгө, шалгуур 0 үед хүлээн зөвшөөрсөн хөрөнгө 0; шалгуур 1 үед 200,000 болно.

Хяналтын дараалал

Татварын суурийн тооцоог баримттай холбоно → буцаах хугацааг тогтооно → тухайн үед мөрдөх батлагдсан/үндсэндээ батлагдсан хувийг сонгоно → хүлээн зөвшөөрөх үл хамаарах нөхцөлийг шалгана → DTA нөхөгдөх чадварыг үнэлнэ → ашиг/алдагдал, OCI, өмчийн ангилал болон тодруулгыг бэлтгэнэ.

IAS 12 — татварын суурь ба түр зөрүү: Албан эхийг нээх

03 · Авлагын ECL матриц

Энэ нь ижил эрсдэлтэй худалдааны авлагын бүлэг тус бүрийн алдагдлын хувийг оруулж тооцох матриц. Дараах хувиуд нь зөвхөн сургалтын таамаг; өөрийн байгууллагын түүхэн алдагдал, өнөөгийн нөхцөл, үндэслэлтэй ирээдүйн мэдээллээр тохируулна.

Бүлэг	Авлага, ₮	Хувь	Алдагдал, ₮
Хугацаа болоогүй	50,000,000	1%	500,000
1–30 хоног	12,000,000	3%	360,000
31–60 хоног	8,000,000	8%	640,000
61–90 хоног	4,000,000	20%	800,000
90-ээс дээш	2,000,000	60%	1,200,000
Нийт	76,000,000		3,500,000

Бүлгийн алдагдал = авлага × хувь. Нийт алдагдал = 500,000 + 360,000 + 640,000 + 800,000 + 1,200,000 = 3,500,000. Цэвэр авлага = 76,000,000 − 3,500,000 = 72,500,000 төгрөг. Жигнэсэн алдагдлын хувь 4.605263%.

Өмнөх алдагдлын сан 0 бол Дт Авлагын үнэ цэнийн бууралтын зардал 3,500,000; Кт Алдагдлын сан 3,500,000. Өмнөх сан 2,000,000 бөгөөд хугацаанд зарлагадсан авлага, нөхөлт зэрэг бусад хөдөлгөөн байхгүй бол нэмэлт зардал 1,500,000 байна. Эцсийн шаардлагатай санг шууд бүхэлд нь зардал гэж давхар бүртгэж болохгүй.

Матрицын нотолгоо

Насжилтын огноо, дуусах хугацаа, кредит үлдэгдэл, маргаантай авлага, бүлэглэх эрсдэлийн шинжийг шалгана. Өмнөх жилүүдийн цуглуулалт/алдагдлын тооцоог хадгалж, ирээдүйн өөрчлөлтийн шалтгаан болон баталсан этгээдийг тэмдэглэнэ. Томоохон эсвэл онцгой эрсдэлтэй харилцагчийг тусад нь үнэлэх эсэхээ тогтооно.

Энэ хэрэгсэл ерөнхий гурван үе шаттай загвар, PD × LGD × EAD, зээлийн амлалт, бүх төрлийн санхүүгийн хэрэгслийн үнэлгээг гүйцэтгэхгүй. Нийт авлага 0 үед жигнэсэн хувийг вэб дээр “тооцохгүй” гэж харуулна; Excel-д 0 гэж гаргах ба авлагагүй нөхцөл гэж тайлбарлана.

IFRS 9 — санхүүгийн хэрэгсэл: Албан эхийг нээх

04 · Шулуун шугамын элэгдэл

Хөрөнгийн өртөг 24,000,000, үлдэх өртөг 4,000,000 төгрөг; ашиглах хугацаа 5 жил. Ашиглахад бэлэн болсон үеэс бүтэн 18 сарын элэгдэл тооцно. Үнэ цэнийн бууралт, дахин үнэлгээ, тооцооллын өөрчлөлт гараагүй.

Алхам	Бодолт	Үр дүн, ₮
Элэгдүүлэх суурь	24,000,000 − 4,000,000	20,000,000
Жилийн элэгдэл	20,000,000 / 5	4,000,000
Сарын элэгдэл	4,000,000 / 12	333,333.33
18 сарын хуримтлал	4,000,000 / 12 × 18	6,000,000
Дансны цэвэр үнэ	24,000,000 − 6,000,000	18,000,000

Сарын бичилт: Дт Элэгдлийн зардал 333,333.33; Кт Хуримтлагдсан элэгдэл 333,333.33. Хөрөнгийг үйлдвэрлэлд ашиглавал холбогдох өртөгт хуваарилах нөхцөлийг тусад нь үнэлнэ. Дэлгэцийн дүнг хоёр орны нарийвчлалтай харуулах боловч тооцоонд бүтэн нарийвчлалыг хадгалсан.

60 сар болоход хуримтлагдсан элэгдэл 20,000,000, дансны үнэ 4,000,000 төгрөг. 72 сар оруулсан ч энэ тооцоолуур үлдэх өртгөөс доош элэгдүүлэхгүй. Энэ нь үлдэх өртөг эсвэл ашиглах хугацааг дахин үнэлэх шаардлагыг үгүйсгэхгүй.

Хэрэглэх хүрээ ба шалгалт

Бүтэн сарын, шулуун шугамын энгийн тооцоо. Өдөр тутмын пропорц, хөрөнгийн бүрэлдэхүүний тусдаа элэгдэл, дахин үнэлгээ, үнэ цэнийн бууралт, борлуулалт, татварын элэгдэл ороогүй. Үлдэх өртөг өртгөөс их, ашиглах хугацаа 0 зэрэг утгыг вэб хэрэгсэл хүлээн авахгүй.

Хөрөнгийн карт, хүлээн авсан акт, ашиглахад бэлэн болсон өдөр, баталсан ашиглах хугацаа болон үлдэх өртгийг тулгана. Тайлант жилийн төгсгөлд тооцооллыг эргэн үнэлж, өөрчлөлтийн нөлөөг холбогдох стандартын дагуу бүртгэнэ.

IAS 16 — үндсэн хөрөнгө: Албан эхийг нээх

Дервөн тооцооллын Excel болон вэб хувилбар: Ажлын сан → СТОУС-ын тооцоолол. Эдгээр нь өөрсдийн боловсруулсан сургалтын жишээ; стандартын албан эхийг орлохгүй.